

Номінація «Реліквія моєї сім'ї»

Журавльов М., учень 10 класу ХГ №43

Свята пам'ять про минуле

Весна... Сонячний день... Блакитне чисте небо... Спів птахів за вікном... Хочеться вигукнути: «Життя прекрасне!»

Вмикаю телевизор – і з екрана виливається негативна інформація, що накриває мене, мов темна хмара: «Шкідливі продукти, забруднене навколишнє середовище, війна, криза, природні катаклізми, тероризм...» Наш жорстокий і непростий час... Нівелюються поняття совісті, честі, гідності, порядності, благородства, багатьом засліпив очі звабливий і зрадливий блиск чужинських купюр... Тому сьогодні особливо гостро постають питання духовності, культури, національної та людської гідності.

Чи є в моїх сучасників розуміння того, що таке духовність, культура, національна та людська гідність? Чи вони думають, що це застарілі й нікому не потрібні поняття? Ні! Більшість розуміє важливість цих критеріїв. Пригадую слова Василя Сухомлинського (його листи до сина ми зачитували на уроці української мови), видатного українського вченого і педагога, який вказав на чотири принципи, на яких має базуватися людина, щоб бути справжньою – це любов до рідної української мови, любов до рідної землі, любов до матері, любов до книги. Ці чотири принципи є універсальними і базисними для кожного з нас, якщо ми хочемо бути здоровими, успішними, радісними і щасливими. Ці чотири принципи любові ростять і плекають душу.

Минуле, сучасне, майбутнє. . . Хіба вони можуть існувати окремо? Щось я багато філософствую, мабуть, дорослішаю. До чого все це веду? Вчора нас спитали: чи є у когось сімейна реліквія? Є, не у мене, а у молодій дівчини – сусідки. Священною реліквією став для її родини «Кобзар» Тараса Шевченка. Ця книга свято збережена як пам'ять про минуле, пам'ять про її дядька, якого вона ніколи не бачила, - Гарбуза Григорія Трифоновича.

В її сім'ї ця книга, випущена у 1939 році до 125-річчя з дня народження великого поета Академією наук УРСР, Інститутом української літератури імені Т.Г. Шевченка, зберігається вже 71 рік. Редакційна колегія цього видання (уявіть собі!) складалася з таких відомих людей того часу, як: О.Є. Корнічук, П.Г. Тичина, М.Т. Рильський, Ф.А. Редька, Д.Д. Копиця.

“Книги, як і взагалі всі твори людського духу, не однакову мають долю. Одні з них, мов той листочок, що упав з верби на воду: покрутився,

покрутився, і от вже його нема... Сила названої книжки була така велика! Щирий, народний, правдивий тон її - такий не подібний до інших!» - ці слова пізніше написав у передмові до «Кобзаря» Павло Тичина.

Пожовклі сторінки, потерта оксамитова обкладинка, майже не видні тиснені золотом слова: «Т.Г. Шевченко. Кобзар». Гортаєш сторінку за сторінкою - і ніби чуєш голос самого поета:

І, голову схопивши в руки,
Дивуєшся, чому не йде
Апостол правди і науки?

На третій сторінці — портрет Великого Кобзаря. Дивишся на його сумні очі, а вони ніби промовляють: «Рече та стогне Дніпр широкий...» Прекрасно виконані ілюстрації художником І.С. Їжакевичем тривожать душу, допомагають сприйняти твір. Ось Катерина з малою дитиною на руках, боса, нещасна, йде шляхом, обливаючись сльозами. Хмари небо закрили, рідне село позаду неї залишилось. Там гайдамаки на чолі з Гонтою проти шляхти виступають:

Сини мої, гайдамаки!
Світ широкий, воля....

А тут селяни з вилами, сокирами, рогачами до панського двору підступають. Сліпий кобзар на могилі в степу на кобзі грає, свою гірку долю в пісні виливає. Поряд хлопчик – поводитир сльози проливає, бо «світ широкий, а їх ніхто не приймає...» Шляхтич по полю пастушка ганяє. Ілюстрації чорно-білі, але такі виразні!

З пошаною та любов'ю у 30-х роках минулого століття ставилися до Тараса Шевченка. Цей «Кобзар» з'явився в родині якраз перед війною. Старший брат Григорій на святі читав поезії поета, виконував пісні, танцював гопака. І йому, як найкращому виконавцю, вручили цю книгу. Як він радів, що отримав таку дорогу нагороду! Бережно приніс додому, показав усій великій сім'ї: батькам, сестрам, навіть маленькому братику і племінникам. Пишалися цією нагородою, поклали на найсвятіше місце у хаті - під іконами. І з того дня повелося, що кожного вечора, коли родина збиралася коло великого дерев'яного столу (а часто приходили ще й сусіди, їх було багато), читали вголос «Кобзаря». Через кілька місяців увесь «Кобзар» вивчили напам'ять, а по селу почали говорити, що в хаті Гарбузів проходять щоденні читання. Так, любили поетичне проникливе слово Шевченка прості люди.

1941 рік... Війна... Григорію виповнилося тільки двадцять два роки. Рік тому він одружився, народився син. Живи та радій! Але все перекреслила

війна. З тяжким серцем полишав рідну домівку, ніби відчував, що вже ніколи сюди не повернеться. Ніколи не почує рідна хата його співу.

На кого покинув
Батька, неньку стареньку,
Молоду дівчину?

До села підступали німці. Батько родини закопав дорогу всім книгу в садку, щоб не знищили вороги. А поезії продовжували читати ввечері, незважаючи на страшну годину:

І вражою злою кров'ю
Волю окропіте.

І саме «Кобзар» допоміг винести всі тяготи війни: забрали до Німеччини на роботу дочок, пропав безвісти Григорій під час битви на Ельбі, голод, бідність...

Закінчилася війна, повернулися доньки, почалося мирне життя – і щовечора, як і раніше, читали «Кобзаря» та вірили, що Григорій живий. І тільки у 1956 році прийшов лист від Григорія аж з самої Америки, з-за океану. В ньому він писав, як був важкопоранений, як потрапив у госпіталь союзників, які зробили йому складну операцію, і він залишився живий, але повернутися на Батьківщину з певних причин вже не зміг. Питав у листі: чи зберігся його «Кобзар»? У тяжкі хвилини життя, коли здавалося, що нема сил, пригадувалися йому слова Т.Г. Шевченка «Кари катам, кари!» Часто перед боєм, перед атакою молився:

О Боже мій милий!
Тяжко жить на світі,
а хочеться жить:
Хочеться послухать, як море заграє,
Як пташка щебече, байрак гомонить,
Або чорнобрива в гаю заспіває...
О Боже мій милий, як весело жить!

Мати плакала від щастя, що її син живий, проливала сльози, що вже ніколи не зможе побачити його. Таке життя. Часто приходили листи від Григорія (хтось в них закреслював цілі речення). Відчай і радість йшли поряд до самої смерті батьків. Бабуня розповідала своїм онукам про свого старшого сина, і вони читали вголос «Кобзаря»:

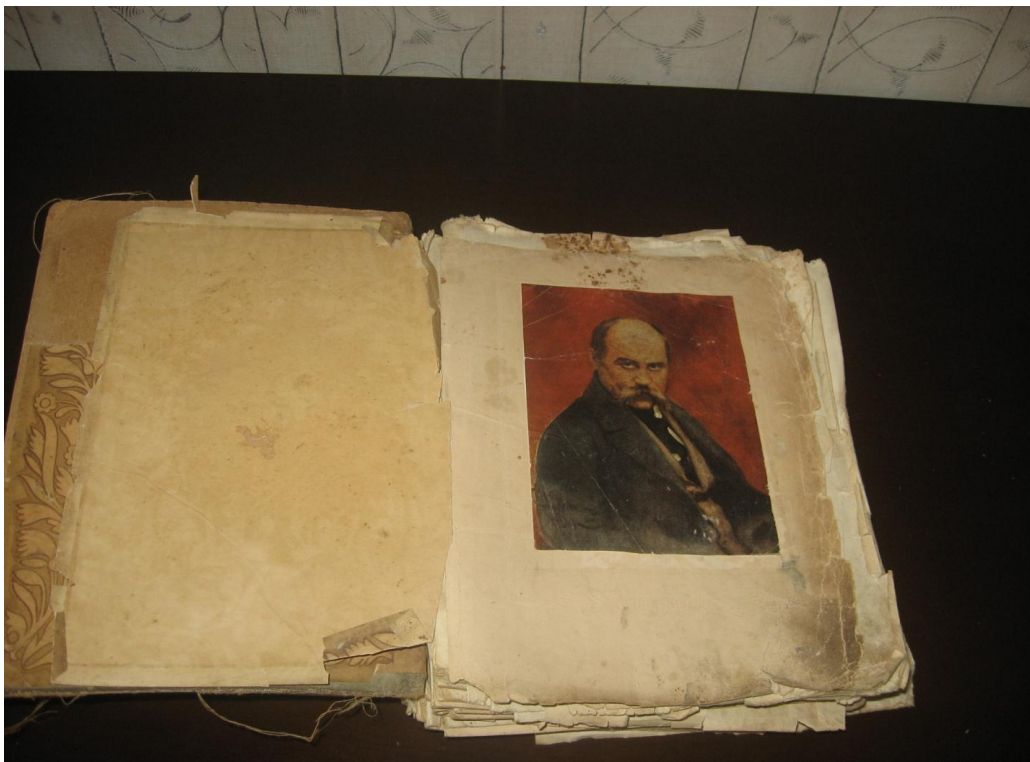
Дніпро, Україну згадаєм,
Веселі селища в гаях,
Могили-гори на степах —
І веселенько заспіваєм...

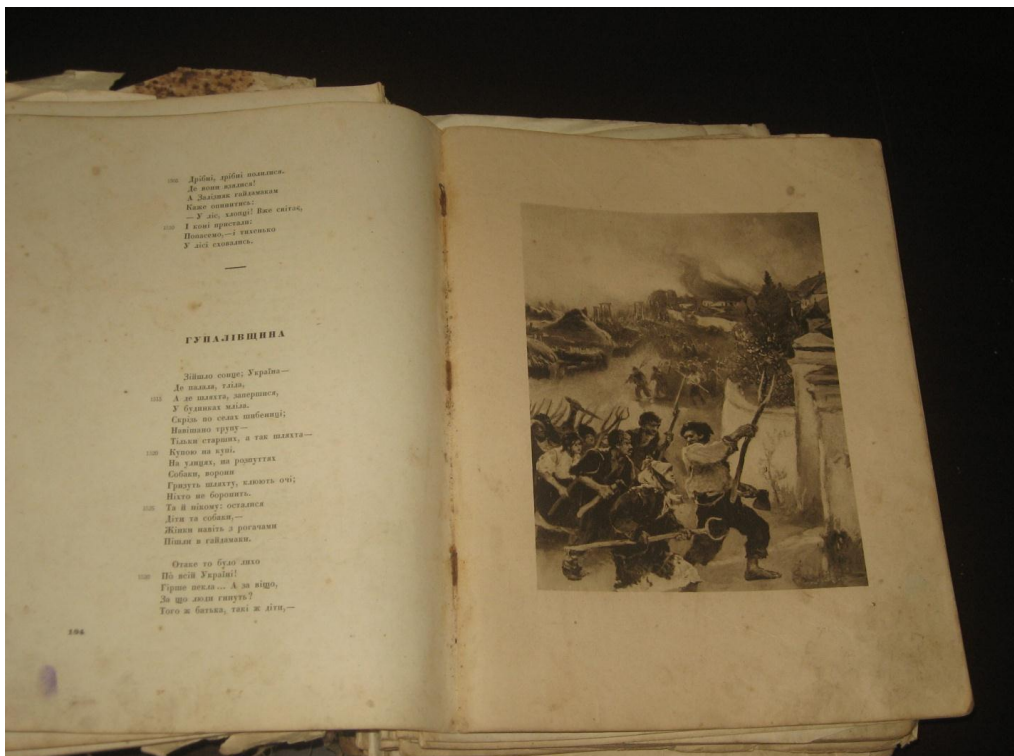
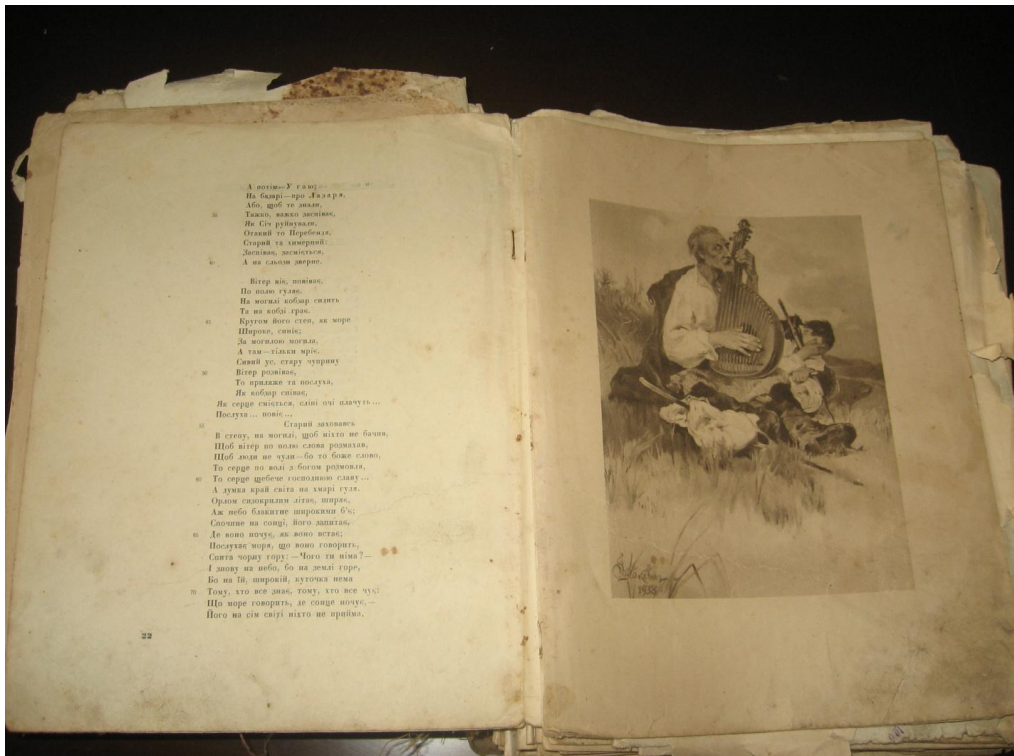
Так, ця книга об'єднувала родину.

Німеччина, Бельгія, Америка. Де б не був Григорій, усюди співав українських рідних пісень, читав поезії Шевченка, бо вони допомагали йому жити в далекому краю, залишатися людиною, патріотом, який мріяв, щоб Україна стала державою вільною, і зміг би він тоді повернутися додому, до стареньких батьків. Це була його мрія. Про неї батько сусідки (молодший брат) дізнався тільки в 90-х роках ХХ століття. Старший і молодший брати змогли зустрітися тоді, через 52 роки, розказати один одному про своє життя по різні боки океану. І Григорій, згадуючи про дитинство і молодість, розказав братові про книгу – нагороду, про яку згадував завжди, і так зрадив, коли дізнався, що вона зберігається в родині.

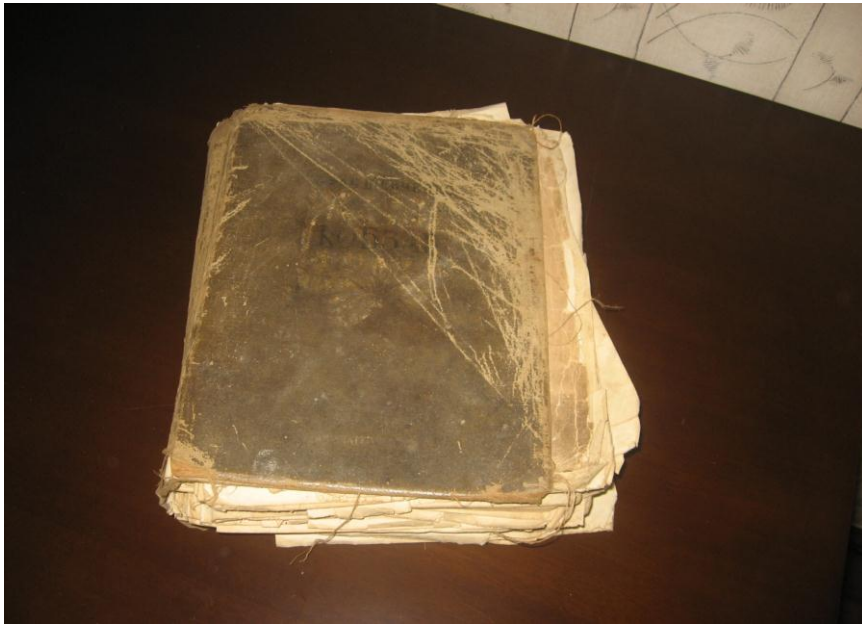
Немає вже Григорія на світі, та й інших членів родини нема. А «Кобзар» - реліквія сім'ї - є і буде! Він не дає забути про рідних, яких, на жаль, немає поруч. Це доказ того, що вона, моя сусідка, може пишатися своєю великою і дружньою родиною, що ця родина зуміла зберегти любов до рідної української мови, любов до рідної землі, любов до матері, любов до книги.

І ця історія ще раз доводить нам, що і в наш час є родини, в яких духовність є основою буття, і несуть вони в світ добро, палку ніжність, любов, дружбу. А це - справжнє щастя!

«Кобзар» - реліквія сім'ї - є і буде! Він не дає забути про рідних, яких, на жаль, немає поруч.

ДО 125-РІЧЧЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ

ТАРАС ШЕВЧЕНКО

**ПОВНА ЗБІРКА
ПОЕЗІЙ**

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ
О. С. КОРНІВЧУК, П. Г. ТИЩЕНА,
М. Т. РИЗЬСЬКИЙ, Ф. А. РЕДЬКО,
Д. Д. КОНИЦЯ

Відповідальний редактор академік О. І. Біласюк

ДЖАННЕ ЛІТЕРАТУРНЕ ВИДАВНИЦТВО

